

keresztül történjen. Úgyelnünk kell itt, hogy a folyosó és az ajtó elég széles legyen a nagy ládák bevitele és elhelyezése céljából. Különösen nagyobb vidéki gyógyszertárban, ahová egyszerre nagymennyiségű áru érkezik, vasúton vagy teherautón, igen fontos egy külön csomagoló helyiség, mert nem kis probléma a 10–20 vasúti láda kicsomagolása és az áru átvétele helyierakás előtt. E célból a helyiséget megfelelő nagy asztalokkal is el kell látni. Gondoskodni kell a tartaléküvegek, ládák elhelyezésére szolgáló raktárhelyiségről vagy pincéről, valamint tüzelőpincéről.

A felsorolt helyiségek korszerű berendezésével a legjobb gyógyszerkészítés biztosításán kívül két-

ségtelenül a gyógyszerész egészségét is védjük, valamint kényelmét is biztosítjuk, de közvetve ez is a jó gyógyszerellátást szolgálja. Ugyanez okból segíti elő egészségügyi kormányzatunk a gyógyszertárakhoz közvetlenül kapcsolódó korszerű szolgáltatási lakások létesítését (csempézett konyha, fürdőszoba, mosókonyha, vízvezeték), a háztáji gazdálkodást (gazdasági udvar, dísznö- és tyúkól), hogy a gyógyszerész rendezett körülmények között egész munkaerejét fáradtságos és felelősségteljes hivatásának szentelhesse.

(Vas megyei Gyógyszertári Központ,
Szombathely)

HOZZÁSZÓLÁS „A KORSZERŰ GYÓGYSZERTÁR ÉPÜLETE, HELYISÉGEI ÉS BERENDEZÉSE” CÍMŰ KÖZLEMÉNYHEZ

DR. GÖLLNER BARNABÁS

Küttel dr. dolgozata széles mederben és minden részletre kiterjedően tárgyalja a korszerű gyógyszertár helyiségeinek és berendezésének sokrétű kérdését.

A dolgozat elvi célkitűzéseivel, gondolatmenetével teljesen egyetértünk. A helyiségek tájékoztató méretadatai és egyes berendezési tárgyainak felsorolása, valamint a bútorzat szerkezeti megoldásai a szabályszerű követelményeknek megfelelőek. Csupán egyes rész megoldásokhoz kell kiegészítésnek szánt észrevételt fűznünk, amelyeket az összegyűjtött országos tapasztalat indokol. A dolgozat tárgyi sorrendjében fogom az észrevételeket is csoportosítani.

Küttel dr. a tájolás kérdését másodrendűnek minősíti. A tájolás szerintünk elsőrendű fontosságú, mert a déli fekvésű gyógyszertár-helyiségnek sok hátránya van. Így a sugárzás okozta szemkárosítás, a helyiség és a benne elhelyezett gyógyszerkészlet mértéken felül káros felmelegedése. Ezek feltétlenül elkerülendők, ha erre az építkezésnél lehetőség van.

Mérlegelve a különféle szempontokat, szerintünk az officinában sokkal nagyobb hátránnyal jár a helyiség nagyfokú nyári átmelegedése és a közvetlen napsugárzás okozta egyéb hátrány, mint a helyiség megvilágításában látszó előny. Hozzáfűznénk még azt is, hogy abban az esetben, ha a déli fekvés nem kerülhető el, a gyógyszertári ablakok, illetve homlokzat előtt előrenyúló napvédő ernyőt és nem ablakfüggönyt kell alkalmazni. A napvédő ernyő ugyanis árnyékot tart a helyiség falán is, és elejét veszi a falak és ablakok nagyfokú felmelegedésének. A bejárati ajtón és az ablakok mögött szerelt vászonredőny főleg a fénysugárzástól véd, a helyiségek felmelegedésétől csak igen korlátozott mértékben.

Helyesnek tartjuk, ha a gyógyszertárnak egyáltalán nincsenek kirakatablakai. A „kirakat” árukínálás céljára kiképezett ablak, amire a szocialista gyógyszertárban semmi szükség nincs. Olyan

méretű, egyszerű dupla ablakokra van csak szükség, amelyek a helyiségnek megfelelő jó világítást biztosítanak.

Az officina bejárati ajtajának és ablakainak kereteit faanyag helyett jobb egyszerű, modern fémszerkezeti megoldásokban kivitelezni, melyek jól zárhatók és élettartamuk hosszabb a faanyagénál.

Az ügyeletes szolgálatot jelző falba épített és kivilágított tábla feliratához kiegészítésül hozzá kell tennünk, hogy a tábla legkisebb betűsorának is legalább 20 mm magasnak kell lennie, hogy a sötétben fellobbanó gyufa fényénél is jól olvasható legyen.

A helyiségek tárgyalása előtt még bizonyos szóhasználati kérdésekre is ki kell térnünk. Ne használjuk sem írásban, sem szóban a „vénykészítés” szót és a „vényező”, „receptorium” megjelölést. A vény, az orvos írott rendelvénye Kétségtelen, hogy nem ezt készíti el a gyógyszerész, hanem az azon felírt gyógyszert. Ennek következtében, latin változatában, a gyógyszerkészítő helyiségre vonatkozó „receptorium” megjelölés is helytelen és elöltetett. Használjuk egyszerű magyarsággal a *gyógyszerkészítés* szót és a helyiség megjelölésére a *gyógyszerkészítő* megjelölést.

A helyiségek kapcsolódásainál a dolgozatban nem találunk észrevételre okot. Mindössze azzal egészsítenők ki, hogy az irodának feltétlenül és nem lehetőleg az officinához kell kapcsolódnia, mert kis forgalmú gyógyszertárban csak így lehet az egyedül dolgozó gyógyszerésznek munkaközi szünetekben az adminisztrációs munka elvégzésére lehetőséget adni. A nagy forgalmú gyógyszertárban pedig ezt az a szükségesség indokolja, hogy a vezető vagy helyettese közeli kapcsolatban legyen a gyógyszerkiadó helyiséggel. Minden tekintetben helytelen azonban az irodahelyiség elhagyásával az „irodát” egy, az officinába beállított íróasztallal megoldani. Ha ilyenfajta kényszermegoldás elkerülhetetlen, akkor inkább az officinával közvetlenül

kapcsolódó helyiségben kell az íróasztalt elhelyezni.

A mesterséges világítás lehetőségei között szóba került a neonvilágítás is. A vélemények igen nagy többsége helytelennek tartja a gyógyszerertári neonvilágítást, mert fásztja a szemet, esetleges színtévesztést okoz stb. Sokkal jobb a megfelelő erősségű, ernyőzésű és elhelyezésű izzólámpákat használni.

A fűtés alternatív lehetőségei között ügyelni kell arra, hogy kályhafűtés esetén a kályhát az állványzattól olyan távolságra helyezzük, ahonnan a hőhatás az állványzatot és az azon elhelyezett anyagot már nem melegíti fel. Azbeszt-lap biztosít ugyan bizonyos mértékű hőszigetelést, de állandó tüzelés mellett nem véd az állványzat és a raktárhoz tartozó anyag felmelegedésétől.

A pincelejárát megnyitása a magisztrális raktárhelyiség padlóján teljesen helytelen. Régebbi szükségmegoldásoknál, sajnos, elég gyakran találkozunk ilyen pincelejárattal. A pincelejáratot helyesebb a gyógyszerertári helyiségekhez tartozó valamely hátsó folyosóról, vagy egyéb közlekedési téréből a falon át és nem a padlóján keresztül megnyitni.

Mielőtt a bútorzatról részletesen tárgyalnánk, el kell dönteni azt a kérdést, hogy milyen mérvű forgalom mellett szükséges külön gyógyszerkészítő helyiség. A rendelkezésre álló néhány éves tapasztalati adatok azt mutatják, hogy ennek csak ott van jogosultsága, ahol a gyenge forgalmi órákban is a vezetővel együtt legalább három gyógyszerész munkatársa van szükség. Ilyen forgalmi körülmények általában csak a 200–250 000 Ft forgalmi kategóriájú és ezek feletti gyógyszerertárakban vannak.

A bútorzat megoldásának részletezése előtt beszélnünk kell a gyógyszerertári bútorzat stílusáról is. Beszélnünk kell azért, mert Küttel dr. óva int attól, hogy a „bútorzat stílusát elrontsuk”. Tisztázni kell tehát, milyen legyen az a bútorzatstílus, melyet védenünk kell. Nagyon kevés gyógyszerertárban van művészi értelemben vett stílusos bútor berendezés. A legtöbb berendezés formája a múlt század végi ún. szecesszió, túlnyomórészt művésztelen formakeresésének sokszor felesleges és stílustalan eikornyáit viseli. Ezekhez nem kár hozzányúlni és megváltoztatni. Nem kár porfogóul szolgáló felesleges cfraságokat megszüntetni és azok helyett izléses, egyenes vonalú, sima megoldásokat kialakítani. Az ilyen átalakításoknál az állványzat nyitott polcainak, szekrényeinek harmonikus elhelyezése sokkal kellemesebb — amint Küttel dr. mondja, „gyógyszerertár jellegű” képet fog adni —, mint az előző bútor volt. Az új megoldásoknak persze összhangban kell lenniük a berendezéshez tartozó állványedényzet formáival is. A szakértők által is művészi értelemben stílusosnak tartott gyógyszerertár berendezéseket viszont

minden körülmények között a maguk eredeti stílusában kell megtartani. Küttel dr. elveti a csőbútorok felhasználásának még a gondolatát is. A magunk részéről e merev elutasító álláspontja nem találunk elég tárgyi okot. A csőbútorok gyakorlati felhasználására a gyógyszerészeti vonatkozásban, sajnos, nincsenek még elegendő tapasztalataink. A felhasználás lehetőségeit kategorikusan annál kevésbé szabad elvetni, mert a fejlődés útján elképzelhetőek ilyen irányú hasznos és jó bútorforma megoldások.

A táraasztalon és a mögöttes állványzaton melőzni kell a szárnyas-ajtós szekrényeket, amint erre a dolgozat is utal, de nem elég határozottan. Ezen a munkahelyen acélsínek között futó golyós tolóajtós szekrényeket vagy redőnyöket lehet célszerűen alkalmazni.

Az újonnan készített táraasztal fiókjait olyan automatikus fiókszár-rendszerrel helyes ellátni, amelynél egyetlen fiók kulccsal való bezárása egyben a többi fiók kihúzását is megakadályozza. A sarokvasas, záróléces fiókszárak csak kiegészítő megoldásként, a már meglévő régi asztalok fiókjainak zárásához célszerű. A táraasztal fiókjainak kiképzésénél még szóba jöhet az alulról felfelé záródó, redőnyvel takart fiók-rendszer is.

A táraasztal fiókjai elrendezésének kérdésében helyesebbnek tartjuk, ha a szignatúra és zacskófiók a dolgozótól bal kézre, a dugók és eszközök fiókja pedig jobb kézre van elhelyezve, mert így áll kézhez a folyamatos munkához.

Végezetül ki kell térnünk a dolgozatnak arra az új gondolatára, melyet a magisztrális anyagok raktározásával kapcsolatban felvetett. Teljes mértékben egyetértünk azzal az állítással, hogy a szekrényekben elhelyezett kemikáliák és vegyszerek túlnyomórészt nem kívánunk költséges, becsiszolt üveg dugós állványedényzetet. Állványedényzete csak azoknál a száraz vegyszereknél van szükség, melyek a gyógyszerertárakból papírcsomagolásban érkeznek, de a gyógyszerertári raktározás során üvegben kell tartani. A vizsgálati számok helyes és egyszerű nyilvántartására és egyéb anyag-gazdálkodási szempontok betartására sokkal nagyobb lehetőség van, ha azokat a szállító eredeti csomagolásában tartjuk raktáron. Nem érdemes tehát kizárólag esztétikai célok szolgálatában költséges és nagyszámú üveg állványedényzetet beállítani akkor, amikor a gyakorlati szempontoknak sokkal jobban megfelel az eredeti üvegekben való tárolás, anélkül, hogy a minőségi követelmények egyéb vonatkozásokban bármit is csökkennének.

Szeretnénk, ha a felvetett kérdésekhez minél több olyan kar társ szólna hozzá, akik a gyógyszerertár-berendezés kérdésével akár beosztásuk révén, akár személyes érdeklődésből szívesen foglalkoznak.

(Eü. M. Anyagellátási Igazgatóság
Műszaki-fejlesztési Osztálya)